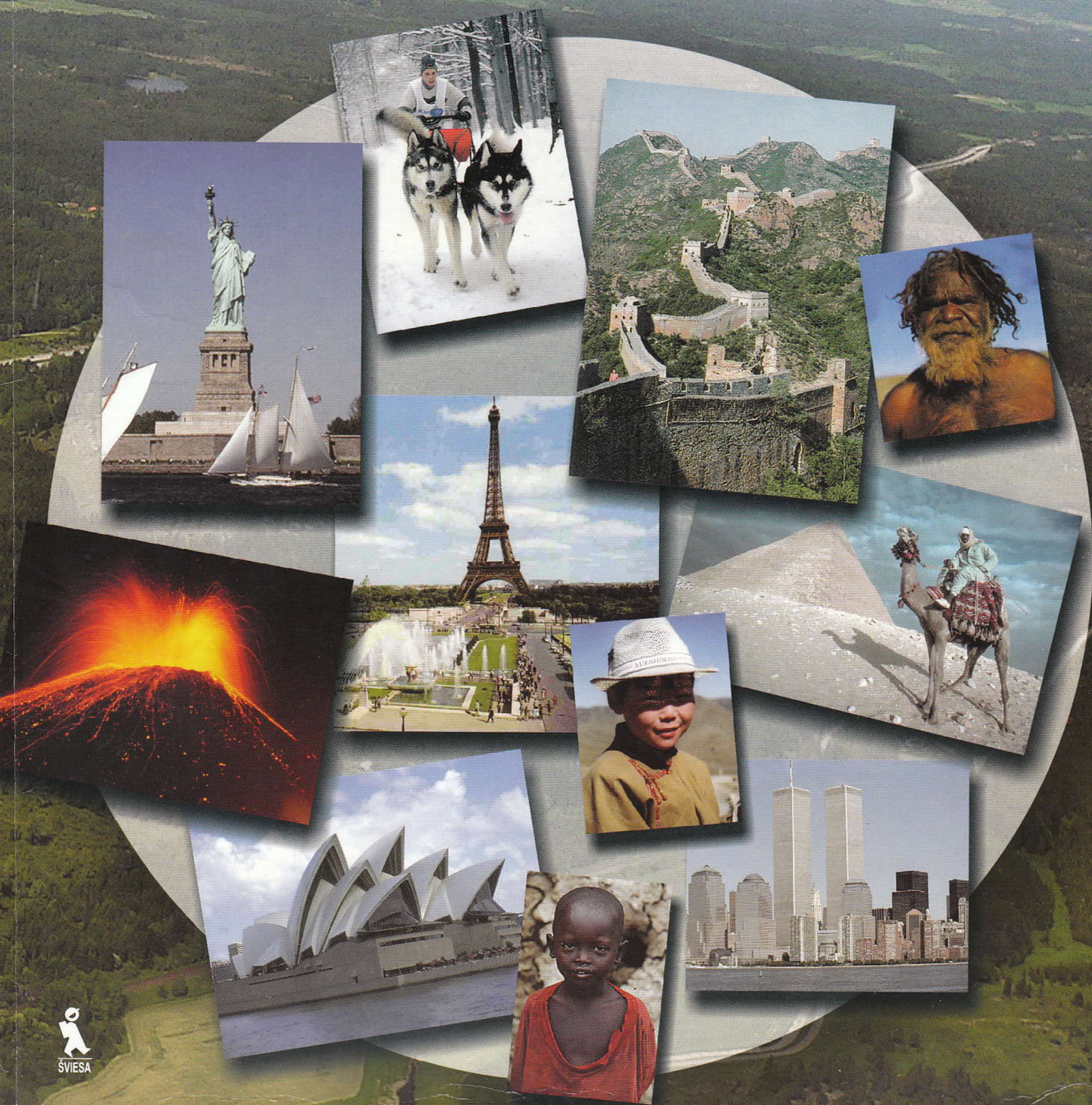
PASAULIO PAŽINIMO ATLASAS

II–IV KLASEI

ŠVIESA

PASAULIO PAŽINIMO ATLASAS

II–IV KLASEI

SUDARĖ
Gražina Ambrutienė
Regina Krušinskienė

KAUNAS

Mieli vaikai,

knyga, kurią dabar atsivertėte, vadinama atlasu. Ji skiriasi nuo kitų knygų – tai geografinių žemėlapių rinkinys, papildytas piešiniais ir nuotraukomis. Šis pirmasis atlasas padės jums pažinti pasaulį. Tikimės, kad jis bus naudingas ne tik II–IV, bet ir V klasės mokiniams.

Linkime įdomios ir turiningos pažintinės kelionės po pasaulį!

Sudarytojos

TURINYS

Saulės sistema. Žemės vidus. Žemės sukimasis apie savo ašį. Žemės judėjimas aplink Saulę 4
Orientavimasis pagal kompasą ir gamtos požymius 5
Žemės paviršiaus formos. Vanduo gamtoje 6–7
Žemė skaičiais 8
Bendrieji sutartiniai ženklai 9

Pasaulio gamtinis žemėlapis 10–11
Pasaulio politinis žemėlapis 12–13
Senovės kultūros 14
Geografinės kelionės 15
Rasės 16
Pasaulio žmonės 17
Žmonių ūkinė veikla 18–19
Gyventojų mityba 20
Žmonių gyvenimo trukmė 21
Gyventojų tankumas 22

Klimatas 23
Stichiniai gamtos reiškiniai 24–25
Vandenynų gyvasis pasaulis 26–27
Geografinės zonos 28
Afrikos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 29
Europos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 30–31
Azijos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 32–33
Šiaurės Amerikos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 34
Pietų Amerikos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 35
Australijos ir Okeanijos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 36
Antarktidos gamtinis žemėlapis, gyvūnija 37
Įdomiausios pasaulio vietos 38–39

Lietuvos gamtinis žemėlapis 40
Lietuvos administracinis žemėlapis 41
Lietuvos gyvūnija 42
Lietuvos saugomos teritorijos 43
Baltijos jūra 44
Kuršių nerija ir marios 45
Lietuvos ūkis 46
Lietuvos etnografiniai regionai 47
Lietuvos lankytinos vietos 48

SAULĖS SISTEMA. ŽEMĖS VIDUS. ŽEMĖS SUKIMASIS APIE SAVO AŠĮ. ŽEMĖS JUDĖJIMAS APLINK SAULĘ

ŽEMĖS VIDUS

Mantija
Branduolys
Žemės pluta

SAULĖS SISTEMA

Saulė
Merkurijus
Venera
Žemė
Marsas
Jupiteris
Saturnas
Uranas
Neptūnas
Plutonas

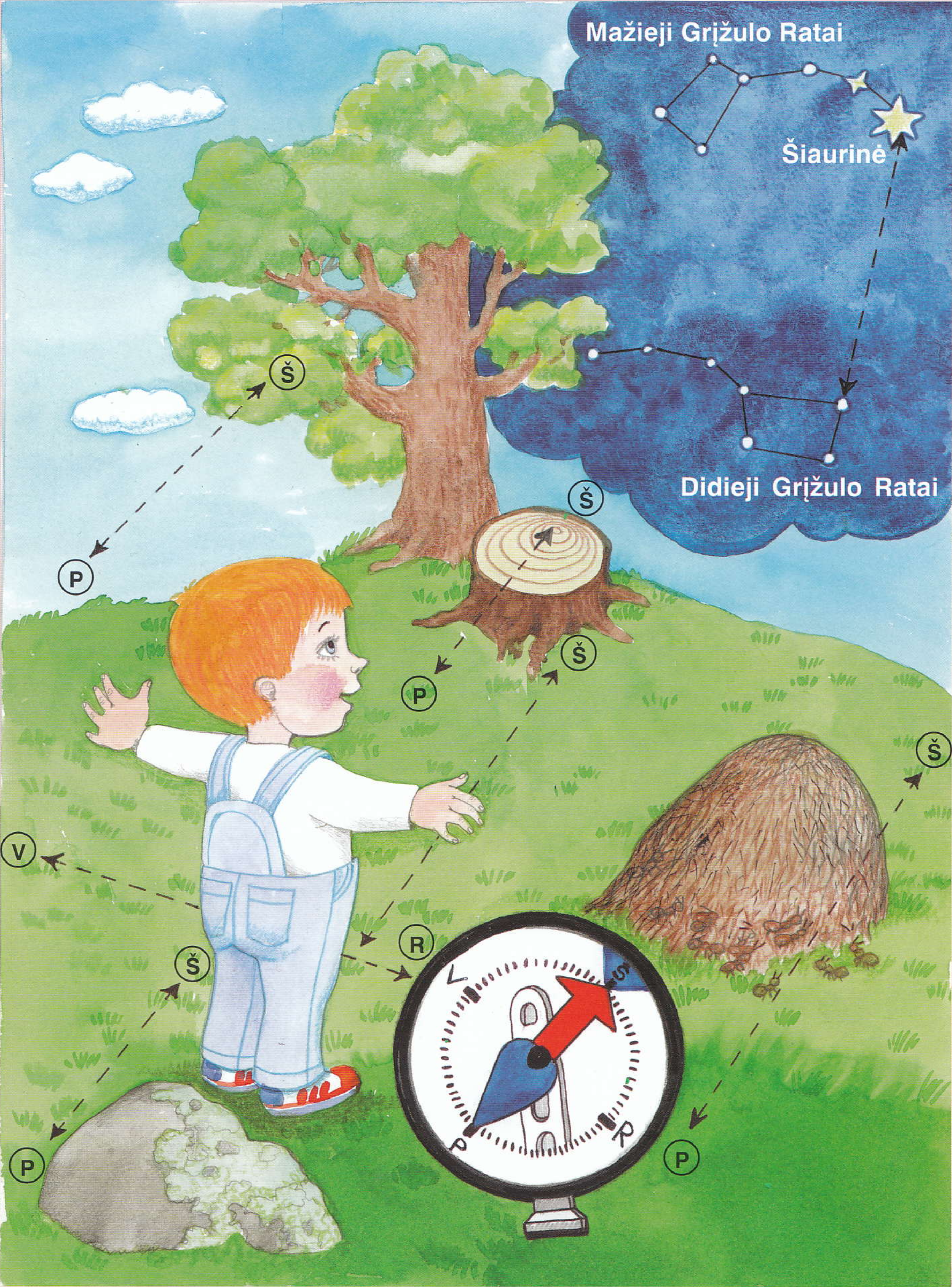
ŽEMĖS SUKIMASIS APIE SAVO AŠĮ

Diena
Naktis
Diena
Naktis

ŽEMĖS JUDĖJIMAS APLINK SAULĘ

Ziema
Vasara
Pavasaris
Ruduo
Vasara
Ziema
Ruduo
Pavasaris

Mažieji Grįžulo Ratai
Šiaurinė
Didieji Grįžulo Ratai
Š
P
Š
P
Š
Š
V
R
Š
P
P
V
Š
R
P

Jūra

Sala

Lyguma

Viršūnė

Kalnai

Upės pradžia

Šlaitas

Papėdė

Tvenkinys

Įlanka

Užtvanka

Upės pabaiga

Kalva

Dirvožemis

Ežeras

Smėlis

Požeminiai vandenys

Molis

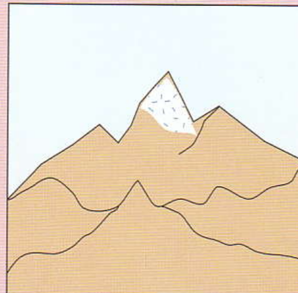
AMŽIUS
4 600 000 000 metų
(4,6 mlrd. metų)

DIDŽIAUSIA SALA
Grenlandija
2 130 800 km²

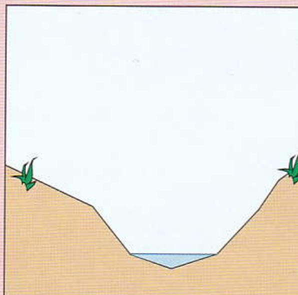
SKERSMUO
12 756 kilometrai
(per pusiaują)

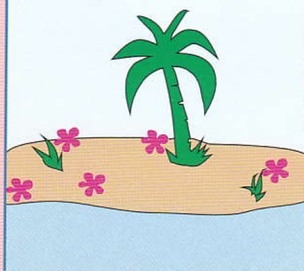
AUKŠČIAUSIA VIETA
Džomolungma
(Everestas)
8 850 metrų
(Himalajų kalnai, Azija)

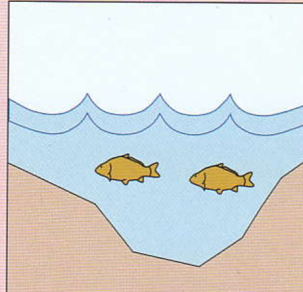
PUSIAUJO ILGIS
40 076 kilometrai

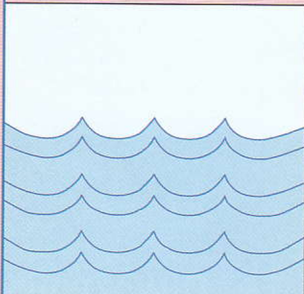
ŽEMIAUSIA VIETA
(sausumoje)
Negyvoji jūra
403 metrai
žemiau jūros lygio

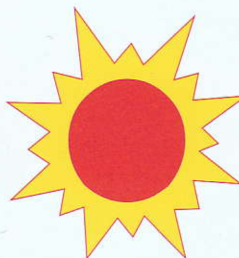
SAUSUMOS PLOTAS
148 647 000 km²
(29,1 % viso Žemės ploto)

GILIAUSIA VIETA
Marianų įduba
11 034 metrai
(Ramusis vandenynas)

VANDENYNŲ PLOTAS
361 419 000 km²
(70,9 % viso Žemės ploto)

AUKŠČIAUSIA ORO TEMPERATŪRA
58 °C
Libijoje
(Šiaurės Afrika)

DIDŽIAUSIAS EŽERAS
Kaspijos jūra
376 000 km²

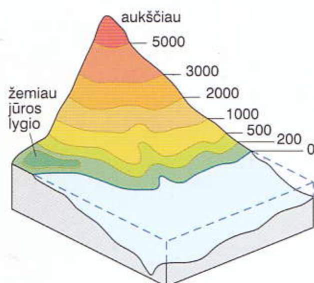
ŽEMIAUSIA ORO TEMPERATŪRA
– 89 °C
Antarktidoje

Šiame puslapyje aiškinami sutartiniai ženklai, panaudoti atlaso geografiniuose žemėlapiuose. Geografai yra susitarę, ką kokiais ženklais ir kokiomis spalvomis vaizduoti. Pavyzdžiui, skirtingomis spalvomis žymimi Žemės paviršiaus ypatumai: ruda spalva – kalnai, žalia – lygumos ir žemumos, mėlyna spalva – vandenys. Žemėlapiuose būna daug spalvų, linijų, ženklelių – jų reikšmę sužinosite, perskaitę šį bendrųjų sutartinių ženklų aiškinimą. O prie pačių žemėlapių aiškinami ir papildomi sutartiniai ženklai, skirti tik tame žemėlapyje vaizduojamiems dalykams žymėti. Šis sutartinių ženklų aiškinamasis tekstas vadinamas žemėlapio legenda.

BENDRIEJI SUTARTINIAI ŽENKLAI

PASAULIO IR ŽEMYNŲ ŽEMĖLAPIUOSE

Aukščio skalė (metrais)

Gėlieji ežerai

Druskingieji ežerai

 Ežerai, kurių kranto linija nepastovi

 Slenksčiai, kriokliai

 Išdžiūstančios upės

 Žemyninis ledas

 Pakrantės ledynai

 Paukiojantys ledai vasaros laikotarpiu

 Plaukiojančių ledų riba žiemos laikotarpiu

 Pelkės

 Smėlynai

SACHARA Dykumos

 Koralų rifai

•1110 Sausumos aukštis virš jūros lygio (metrais)

 Ugnikalniai

 Laivybiniai kanalai

 Jūrų uostai

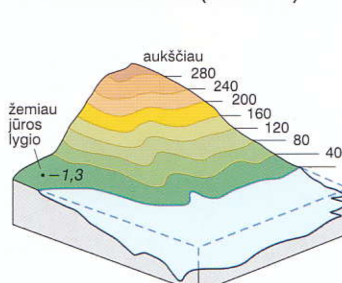
 Valstybių sienos

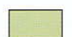
 OTAVA Valstybių sostinės

 DALASAS Miestai

LIETUVOS ŽEMĖLAPIUOSE

Aukščio skalė (metrais)

 Miškai

 Valstybių sienos

 Apskričių ribos

 Savivaldybių ribos

 VILNIUS Sostinė

 ALYTUS Apskričių centrai

 VARĖNA Savivaldybių centrai

 JIEZNAS Miestai

 Sintautai Kitos gyvenvietės

 Geležinkeliai

Tarptautinis automobilių kelias (VIA Baltika)

 Magistraliniai automobilių keliai

 Kiti svarbesnieji keliai

 Muitinės (pasienio postai)

 Jūrų ir upių uostai

 Oro uostai

SUTRUMPINIMAI ŽEMĖLAPIUOSE

k.	kalnas	*ež.*	ežeras
ugnk.	ugnikalnis	*įl.*	įlanka
pil.	piliakalnis	*sąs.*	sąsiauris
p-lis	pusiasalis	*kr.*	krioklys
s.	sala		

BOFORTO JŪRA
Kanados arktinis salynas
BAFINO JŪRA
Grenlandijos s.
GRENLANDIJOS JŪRA
Beringo sąs.
Šiaurės poliaratis
Jukonas
Makinlio k. 6194
Makenzis
Kordiljerai
Aliaskos p-lis
Aliaskos įlanka
Aleutų salos
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
Bafino žemė
Hadsono įlanka
LABRADORO JŪRA
Labradoro p-lis
Didžiosios lygumos
Nelsonas
Vinipego ež.
Islandijos s.
2119 Hekla
NORVEGIJOS JŪRA
Skandinavija
D. Britanijos s.
ŠIAURĖS JŪRA
Airijos s.
ŠIAURĖS AMERIKA
Misūris
Didieji ežerai
Šv. Lauryno
Apalačų kalnai
Niagaros kr.
Niufaundlando s.
Koloradas
-86
Vidurio lygumos
Misisipė
2037 Mičelio k.
Bermudų salos
Azorų salos
Gibraltaro sąs.
Lamanšo sąs.
Biskajos įlanka
Monblano k. 4807
Alpės
Apeninai
Pirėnų p-lis
Etnos ugnk.
Kalifornijos p-lis
Rio Grande
Floridos p-lis
Meksikos įlanka
Bahamų salos
Kubos s.
Kanarų salos
Atlaso kalnai
SACHARA
2918
Šiaurės atogrąža
Orisabos ugnk. 5700
Didžiosios Antilų salos
Mažosios Antilų salos
KARIBŲ JŪRA
Žaliojo Kyšulio salos
Panamos kanalas
Nigeris
Čado ež.
AFRIKA
Orinokas
Anchelio kr.
Gvianos plokščiakalnis
Kamerūnas 4070
Gvinėjos įlanka
Galapagų salos
Pusiaujas
5897 Kotopachio ugnk.
Amazonė
Amazonės žemuma
6768
PIETŲ AMERIKA
Andai
Titikaka
Brazilijos plokščiakalnis
Parana
La Platos žemuma
Igvasu kr.
Šv. Elenos s.
Namibo dykuma
6960 Akonkagvos k.
Patagonija
Magelano sąs.
Ugnies Žemės s.
Dreiko sąs.
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
ARKTINIS
EUROPA
BELINGSHAUZENO JŪRA
AMUNDSENO JŪRA
Antarktidos p-lis
VEDELIO JŪRA
ANTARKTIDA

Žemynų plotai

Žemynas	Plotas
Azija	44,6 mln. km²
Afrika	30,1 mln. km²
Šiaurės Amerika	24,3 mln. km²
Pietų Amerika	17,8 mln. km²
Antarktida	13,2 mln. km²
Europa	9,9 mln. km²
Australija ir Okeanija	7,7 mln. km²

Lyguma – didelis lygus arba mažai kalvotas sausumos plotas, kurio gretimų taškų aukščiai mažai tesiskiria.
Žemuma – lyguma, pakilusi ne daugiau kaip 200 metrų virš jūros lygio.
Plokščiakalnis – plokščia arba šiek tiek banguota lyguma, pakilusi virš jūros lygio daugiau kaip 500 metrų.
Kalnai – aukštai virš gretimų lygumų iškilusios ir suskaidytos Žemės paviršiaus sritys.

Kalnagūbris – ilga, viena kryptimi ištįsusi kalnų grupė su ryškiais šlaitais iš abiejų pusių.
Kalnynas – didelė, aukštai virš aplinkinių žemumų iškilusi Žemės paviršiaus sritis, kurioje tarp kalnų ir kalnagūbrių yra plokščiakalnių ir slėnių.

Lyguma – didelis lygus arba mažai kalvotas sausumos plotas, kurio gretimų taškų aukščiai mažai tesiskiria.
Žemuma – lyguma, pakilusi ne daugiau kaip 200 metrų virš jūros lygio.
Plokščiakalnis – plokščia arba šiek tiek banguota lyguma, pakilusi virš jūros lygio daugiau kaip 500 metrų.
Kalnai – aukštai virš gretimų lygumų iškilusios ir suskaidytos Žemės paviršiaus sritys.

Kalnagūbris – ilga, viena kryptimi ištįsusi kalnų grupė su ryškiais šlaitais iš abiejų pusių.

Kalnynas – didelė, aukštai virš aplinkinių žemumų iškilusi Žemės paviršiaus sritis, kurioje tarp kalnų ir kalnagūbrių yra plokščiakalnių ir slėnių.

PASAULIO POLITINIS ŽEMĖLAPIS

BOFORTO JŪRA
BAFINO JŪRA
Grenlandija (priklauso Danijai)
A R K
NORVEGIJOS JŪRA
ISLANDIJA
LABRADORO JŪRA
Šiaurės poliaratis
JAV
KANADA
Makenzis
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
Vinipego ež.
Didieji ežerai
OTAVA
Misūris
JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS (JAV)
VAŠINGTONAS
Misisipė
MEKSIKA
Meksikos įlanka
BAHAMOS
KUBA
DOMINIKOS RESP.
JAMAIKA
HAITIS
MEKSIKAS
BELIZAS
GVATEMALA
HONDŪRAS
SALVADORAS
NIKARAGVA
KOSTA RIKA
PANAMA
VENESUELA
GAJANA
SURINAMAS
Prancūzų Gviana
KOLUMBIJA
EKVADORAS
Amazonė
BRAZILIJA
PERU
LIMA
BOLIVIJA
Parana
PARAGVAJUS
ČILĖ
ARGENTINA
URUGVAJUS
BUENOS AIRĖS
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
JUNGTINĖ KARALYSTĖ
AIRIJA
DANIJA
NORVEGIJA
ŠVEDIJA
VOKIETIJA
ČEKIJA
PRANCŪZIJA
ITALIJA
ISPANIJA
PORTUGALIJA
MAROKAS
TUNISAS
ALŽYRAS
VAKARŲ SACHARA
MAURITANIJA
MALIS
NIGERIS
SENEGALAS
GAMBIJA
GVINĖJA
BURKINA FASAS
GANA
NIGERIJA
SIERA LEONĖ
LIBERIJA
KAMERŪNAS
GABONAS

✱ LIMA Didžiausių valstybių sostinės

Skaitmenimis pažymėtos Europos valstybės

1 OLANDIJA
2 BELGIJA
3 LIUKSEMBURGAS
4 LICHTENŠTEINAS
5 ŠVEICARIJA
6 AUSTRIJA
7 SLOVAKIJA
8 VENGRIJA
9 MOLDAVIJA
10 SLOVĖNIJA
11 ANDORA
12 MONAKAS
13 KROATIJA
14 BOSNIJA IR HERCEGOVINA
15 SAN MARINAS
16 JUODKALNIJA
17 SERBIJA
18 MAKEDONIJA
19 ALBANIJA

San Paulas

Niujorkas. Laisvės statula

Paryžius. Eifelio bokštas

Mastelis

0 750 1500 2250 km

1 cm – 750 km

ARKTIES VANDENYNAS

KAROS JŪRA

BARENCO JŪRA

LAPTEVŲ JŪRA

RYTŲ SIBIRO JŪRA

BERINGO JŪRA

OCHOTSKO JŪRA

RUSIJA

SUOMIJA

ESTIJA

LATVIJA

LIETUVA

BALTARUSIJA

MASKVA

UKRAINA

RUMUNIJA

BULGARIJA

GRUZIJA

TURKIJA

GRAIKIJA

KIPRAS

SIRIJA

IRAKAS

IRANAS

KAZACHIJA

ASTANA

UZBEKIJA

TURKMĖNIJA

KIRGIZIJA

TADŽIKIJA

AFGANISTANAS

PAKISTANAS

MONGOLIJA

ULAN BATORAS

KINIJA

PEKINAS

ŠIAURĖS KORĖJA

PIETŲ KORĖJA

JAPONIJA

RYTŲ KINIJOS JŪRA

NEPALAS

DELIS

INDIJA

BIRMA (MIANMARAS)

LAOSAS

TAILANDAS

VIETNAMAS

FILIPINAI

FILIPINŲ JŪRA

ŠRI LANKA

MALAIZIJA

SINGAPŪRAS

INDONEZIJA

PAPUA NAUJOJI GVINĖJA

RYTŲ TIMORAS

KORALŲ JŪRA

AUSTRALIJA

KANBERA

TASMANO JŪRA

NAUJOJI ZELANDIJA

RAMUSIS VANDENYNAS

INDIJOS VANDENYNAS

ARABIJOS JŪRA

Bengalijos įlanka

KASPIJOS JŪRA

RAUDONOJI JŪRA

VIDURŽEMIO JŪRA

EGIPTAS

SAUDO ARABIJA

OMANAS

JEMENAS

SUDANAS

CHARTUMAS

ČADAS

ETIOPIJA

SOMALIS

KENIJA

UGANDA

CENTRINĖS AFRIKOS RESPUBLIKA

KONGO DEMOKRATINĖ RESPUBLIKA

TANZANIJA

ZAMBIJA

MOZAMBIKAS

MADAGASKARAS

ANGOLA

BOTSVANA

PIETŲ AFRIKOS RESPUBLIKA

Volga, Obė, Irtyšius, Tobolas, Jenisejus, Lena, Kolyma, Angara, Baikalo ež., Amūras, Syrdarja, Huanghė, Jangdzė, Indas, Gangas, Nilas, Kongas, Darlingas, Maris

© VU KC

Tokijas

Sidnėjus. Operos teatras

Egipto piramidės, už jų – Kairas

SENOVĖS KULTŪROS

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

ARKTIES VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas

Makenzis
Misisipė
Amazonė
Parana
Nigeris
Nilas
Kongas
Volga
Obė
Irtyšius
Jenisejus
Lena
Jangdzė
Darlingas
Maris

Egėjo
Troja
Mikėnai
Pilas
Finikiečių
Jerichonas
Babilonas
Memfis
Ūras
Eridas
Egipto
Tėbai
Mesopotamijos
Senovės Kinijos
Jin
Ao
Tavenkou
Mohendžo Daras
Harapa
Senovės Indijos
Pavonas
Tikalas
Vidurio Amerikos indėnų
Centrinių Andų
Tiahuanakas

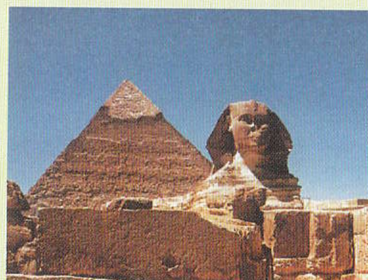
Žmonijos „lopšys“
Prieš 2,5–1,5 mln. metų čia gyveno *sumanusis žmogus (Homo habilis).*

Senovės kultūros

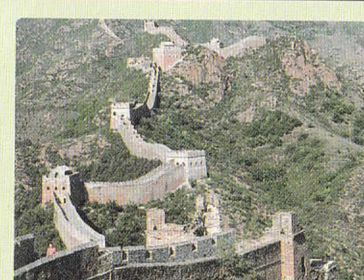
1 Mesopotamijos (4 000 m. pr. Kr.–500 m. pr. Kr.)
2 Egipto (3 000 m. pr. Kr.–1 000 m. pr. Kr.)
3 Senovės Indijos (2 500 m. pr. Kr.–1 700 m. pr. Kr.)
4 Senovės Kinijos (2 200 m. pr. Kr.–1 400m. pr. Kr.)
5 Egėjo (Kretos-Mikėnų) (2 200 m. pr. Kr.–1 000 m. pr. Kr.)
6 Finikiečių (1 200 m. pr. Kr.–400 m. pr. Kr.)
7 Vidurio Amerikos indėnų (1 500 m. pr. Kr.–1 500 m. po Kr.)
8 Centrinių Andų (nuo 500 m.)
● Seniausios gyvenvietės (miestai)

© VU KC

Peru. Mačiu Pikčus

Egipto piramidės

Didžioji Britanija. Stonhendžas

Didžioji kinų siena

Roma. Panteonas

GEOGRAFINĖS KELIONĖS

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

ARKTIES VANDENYNAS
ŠIAURĖS AMERIKA
PIETŲ AMERIKA
EUROPA
AZIJA
AFRIKA
AUSTRALIJA
ATLANTO VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

Grenlandijos s., Bafino Žemė, Špicbergeno salos, Islandijos s., Bergenas, Niufaundlando s., Londonas, Lisabona, Palosas, Kartagina, Sidonas, Azorų salos, Kanarų salos, Bahamų salos, Kubos s., Haičio s., Puerto Riko s., Jamaikos s., Goja, Šri Lankos s., Filipinų salos, Naujosios Gvinėjos s., Madagaskaro s., Keiptaunas, Gerosios Vilties kyšulys, Naujosios Zelandijos salos, Ugnies Žemė

Makenzis, Misisipė, Amazonė, Parana, Nigeris, Nilas, Kongas, Dunojus, Volga, Obė, Irtyšius, Jenisejus, Lena, Amūras, Indas, Gangas, Jangdzė, Darlingas, Maris

Šiaurės poliaratis, Šiaurės atogrąža, Pusiaujas, Pietų atogrąža

1521 03 † F. Magelanas

1500, 1492–1493, 1499, 1497, 1498, 1499, 1519, 1520, 1521, 1522, 1768, 1769, 1770, 1771

- Finikiečių plaukiojimai VIII–VI a. pr. Kr.
- Skandinavų plaukiojimai IX–XI a.
- Kristupo Kolumbo pirmoji kelionė 1492–1493 m. (Amerikos atradimo pradžia)
- Vasko da Gamos jūrų kelias į Indiją 1497–1499 m.
- Amerigo Vespučio pirmoji kelionė 1499–1500 m.
- Fernando Magelano pirmoji kelionė aplink pasaulį 1519–1522 m.
- Džeimso Kuko pirmoji kelionė 1768–1771 m.
- † Fernando Magelano žūties vieta

© VU KC

Kristupas Kolumbas

Amerigas Vespučis

Vaskas da Gama

Fernandas Magelanas

Karavelė

Mastelis

0 1100 2200 km

1 cm – 1100 km

MONGOLIDAI
EUROPIDAI
EUROPIDAI
EUROPIDAI
MONGOLIDAI
NEGRIDAI
MONGOLIDAI
EUROPIDAI
EUROPIDAI
MONGOLIDAI
AUSTRALIDAI
EUROPIDAI

ARKTIES VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas

Makenzis, Misisipė, Amazonė, Parana, Nigeris, Nilas, Kongas, Volga, Obė, Irtyšius, Jenisejus, Lena, Jangdzė, Darlingas, Marėjus

Europidų didžioji rasė (baltoji)

Mongolidų didžioji rasė (geltonoji)

Australonegridų rasė (juodoji)

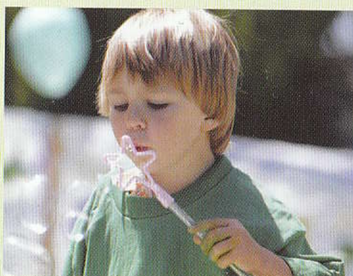
Negridai (Afrika)

Australidai (Okeanijos aborigenai)

europidai-mongolidai

negridai-europidai

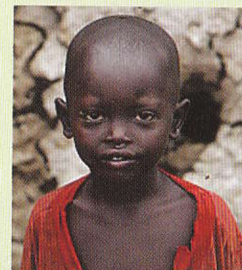
© VU KC

Europietis berniukas

Mongolų vaikai

Negriukas iš Afrikos

Australijos aborigenų vaikai

PASAULIO ŽMONĖS

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

ARKTIES VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas
Pietų atogrąža

ALEUTAI
ESKIMAI
INDĖNŲ TAUTOS
KANADIEČIAI
AMERIKIEČIAI
MEKSIKIEČIAI
KOLUMBIEČIAI
VENESUELIEČIAI
INDĖNŲ TAUTOS
PERUJIEČIAI
BOLIVAI
BRAZILAI
ČILIEČIAI
ARGENTINIEČIAI
ARABŲ TAUTOS
BERBERAI
ETIOPAI
SUDANO TAUTOS
PIGMĖJAI
SOMALIEČIAI
BANTŲ TAUTOS
BUŠMENAI
HOTENTOTAI
MALGAŠAI
KOMIAI
NENCAI
EVENKAI
MANSIAI
CHANTAI
JAKUTAI
ČIUKČIAI
RUSAI
KAZACHAI
MONGOLAI
KINAI
JAPONAI
TURKAI
PERSAI
AFGANAI
ARABŲ TAUTOS
TIBETIEČIAI
INDAI
DRAVIDAI
FILIPINIEČIAI
INDONEZIEČIŲ TAUTOS
PAPUASAI
ABORIGENAI
AUSTRALAI

Misisipė, Amazonė, Parana, Nigeris, Nilas, Kongas, Volga, Obė, Jenisejus, Irtyšius, Lena, Darlingas, Marėjus

1 Korėjiečiai	3 Maoriai
2 Malajiečiai	4 Naujazelandiečiai

EUROPA

ISLANDAI
NORVEGIJOS JŪRA
ATLANTO VANDENYNAS
NORVEGAI
ŠVEDAI
SUOMIAI
KARELAI
RUSAI
ŠIAURĖS JŪRA
BALTIJOS JŪRA
ESTAI
LATVIAI
LIETUVIAI
BALTARUSIAI
AIRIAI
ANGLAI
ŠKOTAI
LENKAI
UKRAINIEČIAI
VOKIEČIAI
ČEKAI
SLOVAKAI
AUSTRAI
VENGRAI
RUMUNAI
BULGARAI
PRANCŪZAI
Biskajos įlanka
ITALAI
ISPANAI
PORTUGALAI
GRAIKAI
Dunojus
VIDURŽEMIO JŪRA

0 350 700 km

© VU KC
© VU KC

Maoris. Naujoji Zelandija

Amerikos indėnai

Arabės

Eskimai

180° 160° 140° 120° 100° 80° 40° 20° 0°

BOFORTO JŪRA
BAFINO JŪRA
Grenlandijos s.
Špicbergeno salos
ARK
NORVEGIJOS JŪRA
Šiaurės poliaratis
Makenzis
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
Aleutų salos
Aliaskos įlanka
60°
LABRADORO JŪRA
Islandijos s.
D. Britanijos s.
Airijos s.
Vinipego ež.
Misūris
Didieji ežerai
Niufaundlando s.
40°
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
Misisipė
Bermudų salos
Azorų salos
Kanarų salos
Šiaurės atogrąža
Meksikos įlanka
Bahamų salos
Antilų salos
20°
KARIBŲ JŪRA
Nigeris
0° Pusiaujas
Galapagų salos
Amazonė
Titikaka
Parana
Falklando (Malvinų) salos
80° 60°

Gyvulininkystė

- Galvijai
- Avys
- Kiaulės
- Ožkos
- Kupranugariai
- Arkliai
- Elniai
- Jakai
- Lamos
- Šilkverpiai

Gavyba

- Naftos
- Gamtinių dujų
- Akmens anglių
- Kitų naudingųjų iškasenų

- Gėlės

Grūdinės kultūros

- Kviečiai
- Rugiai
- Ryžiai
- Sojos

Techniniai

- Bulvės
- Cukranendrės
- Cukriniai runkeliai
- Kaučiukmedžiai

Galvijų auginimas

Avininkystė

Javų auginimas

Mastelis

0 750 1500 2250 km

1 cm – 750 km

I E S P A N D E N Y N A S

BARENCO JŪRA

KAROS JŪRA

LAPTEVŲ JŪRA

RYTŲ SIBIRO JŪRA

ČIUKČIŲ JŪRA

BERINGO JŪRA

OCHOTSKO JŪRA

Aleutų salos

Kurilų salos

Japonų salos

RYTŲ KINIJOS JŪRA

PIETŲ KINIJOS JŪRA

FILIPINŲ JŪRA

Filipinų salos

JUODOJI JŪRA

KASPIJOS JŪRA

VIDURŽEMIO JŪRA

RAUDONOJI JŪRA

ARABIJOS JŪRA

Bengalijos įlanka

Šri Lankos s.

Sumatros s.

Kalimantano s.

Javos s.

Naujosios Gvinėjos s.

KORALŲ JŪRA

TASMANO JŪRA

Tasmanijos s.

Naujosios Zelandijos salos

Madagaskaro s.

I N D I J O S V A N D E N Y N A S

R A M U S I S V A N D E N Y N A S

Jenisejus, Lena, Kolyma, Obė, Irtyšius, Tobolas, Volga, Angara, Baikalo ež., Amūras, Syrdarja, Huanghė, Jangdzė, Indas, Gangas, Nilas, Kongas, Darlingas, Maris

40°, 60°, 80°, 120°, 140°, 160°, 180°, 60°, 40°, 20°, 0°, 20°, 40°, 140°, 160°, 180°

Augalininkystė

augalai

- Kukurūzai
- Linai
- Medvilnė
- Saulėgrąžos
- Sizalinės agavos
- Alyvmedžiai
- Arbatmedžiai
- Bananai
- Citrusiniai
- Datulės

Skoniniai augalai

- Gvazdikmedžiai
- Kakavmedžiai
- Kavamedžiai
- Kokoso palmės
- Tabakas
- Vynuogės
- Žemės riešutai
- Ženšenis

© VU KC

Kiaulininkystė

Naftotiekio terminalas

Bulvių sodinimas

Mastelis

0 1100 2200 km

1 cm – 1100 km

ARKTIES VANDENYNAS

RAMUSIS VANDENYNAS

ATLANTO VANDENYNAS

INDIJOS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis

Šiaurės atogrąža

Pusiaujas

Makenzis, Misisipė, Amazonė, Parana, Nigeris, Nilas, Kongas, Volga, Obė, Irtyšius, Jenisejus, Lena, Jangdzė, Darlingas, Maris

Gyventojų mityba

- Labai gerai aprūpinta maisto produktais
- Vidutiniškai aprūpinta maisto produktais
- Nuolat trūksta maisto produktų
- Šalys, kuriose yra daugiausia badaujančių žmonių
- Q Nuolat trūksta geriamo vandens

© VU KC

Sveiko maisto piramidė

Nutukimas – grėsmė sveikatai

Bado rykštė

ŽMONIŲ GYVENIMO TRUKMĖ

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

ARKTIES VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas

Makenzis
Misisipė
Amazonė
Parana
Nigeris
Nilas
Kongas
Volga
Obė
Jenisejus
Irtyšius
Lena
Jangdzė
Darlingas
Maris

180° 160° 140° 120° 100° 80° 60° 40° 20° 0° 20° 40° 60° 80° 100° 120° 140° 160° 180°
60° 40° 20° 0° 20° 40°

Vidutinė žmonių gyvenimo trukmė

- daugiau kaip 75 metai
- 70–75 metai
- 65–70 metai
- 50–65 metai
- mažiau kaip 50 metų

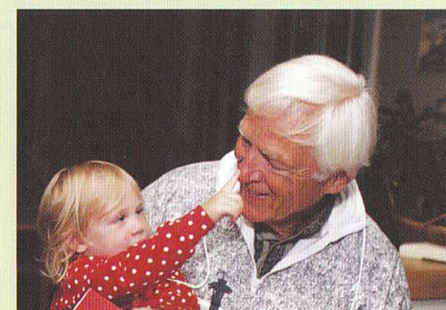
Vidutinė žmonių gyvenimo trukmė pasaulyje - 64 metai (2004 m. duomenimis)

© VU KC

GYVENTOJŲ TANKUMAS

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

Gyventojų tankumas (žm./km²)

- Tankiausiai gyvenamos teritorijos
- Tankiai gyvenamos teritorijos
- Mažai gyvenamos teritorijos
- Negyvenamos teritorijos
- PARYŽIUS – Miestai, kuriuose gyvena daugiau kaip 7 milijonai gyventojų
- DALASAS – Kiti miestai

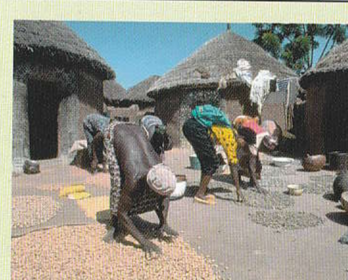
ARKTIES VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS
Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas
Makenzis
Misisipė
Amazonė
Parana
Nigeris
Nilas
Kongas
Volga
Obė
Irtyšius
Jenisejus
Lena
Darlingas
Maris
MONREALIS
ČIKAGA
NIUJORKAS
DALASAS
LOS ANDŽELAS
HIUSTONAS
MEKSIKAS
KARAKASAS
KITAS
LIMA
RIO DE ŽANEIRAS
SAN PAULAS
BUENOS AIRĖS
LONDONAS
PARYŽIUS
MASKVA
STAMBULAS
ALŽYRAS
KAIRAS
DAKARAS
LAGOSAS
KINŠASA
MAPUTU
TEHERANAS
KARAČIS
DELIS
BOMBĖJUS
KALKUTA
DAKA
NOVOSIBIRSKAS
HARBINAS
PEKINAS
TIANDZINAS
SEULAS
TOKIJAS
OSAKA
ČENGDU
ČINGDAO
ŠANCHAJUS
ČONGČINGAS
HONKONGAS
MANILA
BANKOKAS
DŽAKARTA
ADELAIDĖ
SIDNĖJUS
MELBURNAS

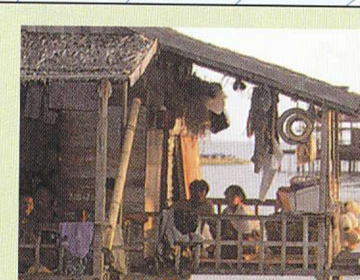
© VU KC

Vilnius

Niujorkas

Pietų Amerika. Lūšnynas

Vidurio Afrikoje

Indonezija. Būstas ant polių

KLIMATAS

Mastelis
0 1100 2200 km
1 cm – 1100 km

Vidutinis metinis kritulių kiekis
(milimetrais)

mažiau 250 1000 3000 daugiau

−70° Šalčiausios vietos Žemėje
+58° Šilčiausios vietos Žemėje

Vandenyno srovės

Šaltosios srovės
Šiltosios srovės
Plaukiojančių ledų žiemos riba

ARKTIES VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
INDIJOS VANDENYNAS

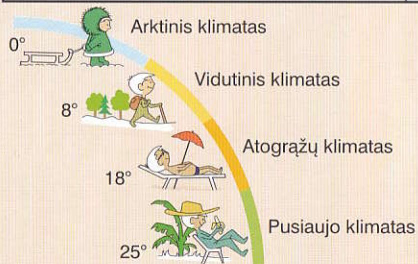
Šiaurės poliaratis
Šiaurės atogrąža
Pusiaujas

Aliaskos srovė
Kalifornijos srovė
Labradoro srovė
Golfo srovė
Šiaurės Atlanto srovė
Šiaurės pasatų srovė
Pietų pasatų srovė
Kanarų srovė
Peru srovė
Brazilijos srovė
Bengelos srovė
Falklando srovė
Vakarų vėjų srovė
Somalio srovė
Adatos kyšulio srovė
Vakarų Australijos srovė
Rytų Australijos srovė
Kurosijo srovė
Kurilų srovė

Makenzis
Misisipė
Amazonė
Parana
Nigeris
Nilas
Kongas
Dunojus
Volga
Obė
Irtyšius
Jenisejus
Lena
Jangdzė
Darlingas
Maris

+29° −44°
−43°
+36° −50°
−57°
+48° −14°
+38° +10°
+41° +6°
+37° +16°
+34° +4°
+39° +10°
+46° −10°
+33° −38°
+37° −43°
+44° −12°
+58° −3°
+46° +12°
+37° +17°
+36° +12°
+43° +9°
+36° +4°
+38° −48°
+52° −7°
+44° −30°
+39° −47°
+35° −68°
+33° −70°
+28° −51°
+38° −9°
+44° +7°
+36° +19°
+41° +13°
+51° −2°

© VU KC

Eskimų būstas (iglu)

Indėnų vigvamas

Mongolų jurta

Lietuvių sodyba

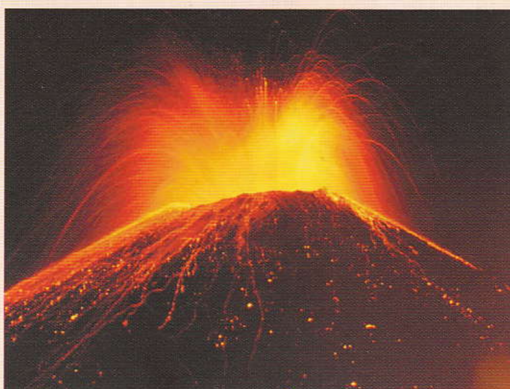
180° 160° 140° 120° 100° 80° 40° 20° 0°

BOFORTO JŪRA
BAFINO JŪRA
Grenlandijos s.
Špicbergeno salos
ARK
NORVEGIJOS JŪRA
Šiaurės poliaratis
Makenzis
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
60°
Aleutų salos
Aliaskos įlanka
Islandijos s.
Heklos ugnk.
LABRADORO JŪRA
D. Britanijos s.
Airijos s.
Vinipego ež.
Didieji ežerai
Misūris
ŠIAURĖS AMERIKA
Niufaundlando s.
40°
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
Misisipė
Azorų salos
Etnos ugnk.
Bermudų salos
Kanarų salos
Meksikos įlanka
Bahamų salos
Šiaurės atogrąža
Antilų salos
20°
Orisabos ugnk.
KARIBŲ JŪRA
Nigeris
AFRI
Kotopachio ugnk.
Kamerūno ugnk.
0° Pusiaujas
Galapagų salos
Amazonė
Čimboraso ugnk.
PIETŲ AMERIKA
Titikaka
Parana
Falklando (Malvinų) salos
Pietų Džordžijos s.
80° 60° 40°

Ugnikalnio schema

Vulkaninės bombos
Krateris
Stemplė
Ugnikalnio kūgis
Vulkaniniai pelenai
Magmos židinys

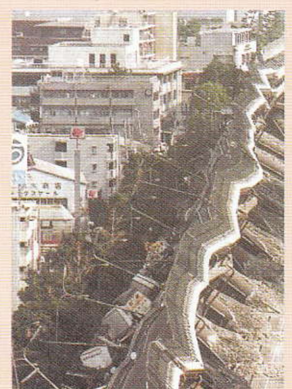
Žemės drebėjimų ir ugnikalnių išsiveržimo sritys
Veikiantys ugnikalniai

Ugnikalnis

Tornadas

Po žemės drebėjimo

Mastelis

0 750 1500 2250 km

1 cm – 750 km

EUROPA

AZIJA

AUSTRALIJA

INDIJOS VANDENYNAS

RAMUSIS VANDENYNAS

ŠIAURĖS LEDINUSIS VANDENYNAS

BARENCO JŪRA

KAROS JŪRA

LAPTEVŲ JŪRA

RYTŲ SIBIRO JŪRA

ČIUKČIŲ JŪRA

BERINGO JŪRA

OCHOTSKO JŪRA

RYTŲ KINIJOS JŪRA

PIETŲ KINIJOS JŪRA

FILIPINŲ JŪRA

ARABIJOS JŪRA

Bengalijos įlanka

ARALO JŪRA

KASPIJOS JŪRA

JUODOJI JŪRA

VIDURŽEMIO JŪRA

RAUDONOJI JŪRA

KORALŲ JŪRA

TASMANO JŪRA

Obė

Jenisejus

Lena

Kolyma

Angara

Irtyšius

Tobolas

Volga

Dunojus

Syrdarja

Amūras

Baikalo ež.

Huanghė

Jangdzė

Indas

Gangas

Nilas

Kongas

Viktorijos ež.

Darlingas

Maris

Kliučių ugnk.

Fudzijamos ugnk.

Vezuvijaus ugnk.

Kilimandžaro ugnk.

Krakatau ugnk.

Ruapechu ugnk.

Aleutų salos

Kurilų salos

Japonų salos

Filipinų salos

Šri Lankos s.

Sumatros s.

Javos s.

Kalimantano s.

Naujosios Gvinėjos s.

Madagaskaro s.

Tasmanijos s.

Naujosios Zelandijos salos

40° 60° 80° 120° 140° 160° 180°

60° 40° 20° 0° 40°

80° 100° 120° 140° 160° 180°

Uraganai, viesulai

Cunamio grėsmės rajonai

Dažni upių potvyniai

© VU KC

Cunamio pasekmės

Potvynis Pietryčių Azijoje

Potvynis Lietuvoje

180° 160° 140° 120° 100° 80° 60° 40° 20° 0°

Pilkasis banginis
BOFORTO JŪRA
Šiaurės poliaratis
Makenzis
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
BAFINO JŪRA
Grenlandijos s.
Špicbergeno salos
ARKTIES
Vėplys
Katininis ryklys
Narvalas
Islandijos s.
Silkė
60°
Aleutų salos
Sardinė
Grenlandijos ruonis
Midija
Vinipego ež.
Didieji ežerai
Misūris
Niufaundlando s.
Silkinis ryklys
Jūros kiaulė
Austrė
Menkė
Grenlandijos banginis
Medūza
40°
Jūros ešerys
Kašalotas
Azorų salos
Baltasis ryklys
Barakuda
Menkė
Delfinas afalina
R A M U S I S
Misisipė
Paprastasis delfinas
Kanarų salos
Šiaurės atogrąža
Bahamų salos
Ungurys
Antilų salos
20°
Koralas
Banginis ryklys
Žydrasis tunas
Jūros dramblys
KARIBŲ JŪRA
Jūros vėžlys
Nigeris
Mėlynasis ryklys
Kotikas
Žuvis skraiduolė
A T L A N T O
Pusiaujas
0°
Galapagų salos
Amazonė
Buriažuvė
Kūjinis ryklys
Žuvis skraiduolė
V A N D E N Y N A S
Ančiuvis
Kardžuvė
Skumbrė
Titikaka
Kuprotasis pingvinas
20°
Mėlynasis banginis
Parana
Pietų atogrąža
Velykų s.
Mėlynasis banginis
Albatrosas
Kalmaras
Geltonplunksnis tunas
Ančiuvis
Karališkasis pingvinas
Krilis
V A N D E N Y N A S
40°
Jūros leopardas
Magelano pingvinas
Adelės pingvinas
Nototenija
Ilgapelekis tunas
Imperatoriškasis pingvinas
Pietų Džordžijos s.
140° 120° 100° 80° 60° 40° 20° 0°

Vandenyno dugne

Povandeninis laivas

Mastelis

0 750 1500 2250 km

1 cm – 750 km

Grenlandijos banginis
Saida
Sykas
Vėplys
Ruonis
Menkė
Grenlandijos banginis
Silkė
Kotikas
Menkė
aprastasis ėruonis
Midija
Šiaurinis jūrų liūtas
Aleutų salos
Austrė
Lašiša
Dryžuotasis tunas
Kašalotas
Ungurys
Japonų salos
Kalmaras
Silkinis ryklys
Sardinė
Mėlynasis ryklys
Jūros vėžlys
Banginis ryklys
Koralas
Skumbrė
Kašalotas
Kardauodegis
Kūjinis ryklys
Aštuonkojis
Aštuonkojis
Geltonplunksnis tunas
Dryžuotasis tunas
Žuvis skraiduolė
Jūros vėžlys
Žuvis skraiduolė
Koralinės žuvys
Koralas
Aštuonkojis
Koralas
Seivalas (banginis)
kiniuotasis pingvinas
Baltasis ryklys
Jūros žvaigždė
Baltasis ryklys
Delfinas afalina
Jūros dramblys
Jūros dramblys
Kašalotas
Kašalotas
Auksaplaukis pingvinas
Auksaplaukis pingvinas

VANDENYNAS
BARENCO JŪRA
Jenisejus
Lena
Kolyma
Obė
Irtyšius
Angara
Volga
Tobolas
Baikalo ež.
Amūras
Syrdarja
JUODOJI JŪRA
KASPIJOS JŪRA
Huanghė
ŽEMIO
Indas
Jangdzė
RYTŲ KINIJOS JŪRA
RAUDONOJI JŪRA
Gangas
Nilas
PIETŲ KINIJOS JŪRA
Bengalijos įlanka
Šri Lankos s.
Kongas
Sumatros s.
Kalimantano s.
Naujosios Gvinėjos s.
Javos s.
INDIJOS
VANDENYNAS
Madagaskaro s.
Darlingas
Maris
Tasmanijos s.
Naujosios Zelandijos salos

40° 60° 80° 120° 140° 160° 180° 60° 40° 20° 0° 20° 40° 40° 60° 80° 100° 120° 140° 160° 180°

© VU KC

Batiskafas – povandeninis aparatas moksliniams tyrimams

Gelmių pasaulis

GEOGRAFINĖS ZONOS

Mastelis

0 1100 2200 km

1 cm – 1100 km

- Arktinės dykumos
- Tundra ir miškatundrė
- Spygliuočių miškai (taiga)
- Mišrieji ir plačialapiai miškai
- Miškastepės ir stepės
- Pusdykumės ir dykumos
- Savanos ir retmiškiai
- Kietalapiai visžaliai miškai ir krūmynai
- Sezoniškai drėgni (musoniniai) miškai
- Drėgnieji pusiaujo miškai
- Vertikaliojo zoniškumo sritys
- Pietinė daugiamečio įšalo riba
- Plaukiojančių ledų žiemos riba

ARKTIES VANDENYNAS

RAMUSIS VANDENYNAS

ATLANTO VANDENYNAS

INDIJOS VANDENYNAS

RAMUSIS VANDENYNAS

Šiaurės poliaratis

Šiaurės atogrąža

Pusiaujas

Makenzis

Misisipė

Amazonė

Parana

Nigeris

Nilas

Kongas

Volga

Obė

Irtyšius

Jenisiejus

Lena

Jangdzė

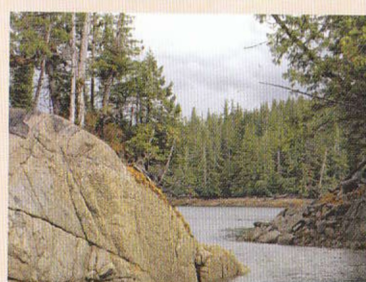
Darlingas

Māris

© VU KC

Tundra

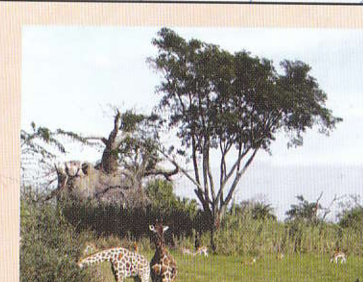
Spygliuočių miškas

Mišrusis miškas

Dykuma

Savana

AFRIKOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

© VU KC

EUROPOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

ARKTIES VANDENYNAS
Danijos sąsiauris
Šiaurės poliaratis
Gaga
Heklos ugnk.
Islandijos s.
NORVEGIJOS JŪRA
Šiaurės elniai
Mormonas
Farerų salos
Skandinavijos pusiasalis
Erelis žuvininkas
Kormoranas
ATLANTO VANDENYNAS
ŠIAURĖS JŪRA
Mormonas
Kurtinys
Skagerako sąsiauris
Veterno ež.
Airijos s.
Lapė
D. Britanijos s.
BALTIJOS JŪRA
Barsukas
Alka
Žebenkštis
-5
Elbė
Bebras
Ežys
Lamanšo sąsiauris
Sena
Šernas
Odra
Žuvėdra
Voverė
Dunojus
Šeškas
Biskajos įlanka
Kalninis avinas
Alpės
Balatono ež.
Kiškis
4807
Monblano k.
Garona
Po
Švilpikas
Rona
Flamingas
Rudasis lokys
Lapė
Pirėnų kalnai
Geneta
Pirėnų pusiasalis
Kalninis avinas
Karališkasis erelis
Apeninų p-lis
Korsikos s.
Gemzė
Sardinijos s.
Vezuvijaus ugnk.
Stirna
Beuodegė makaka
Maljorkos s.
Gibraltaro sąsiauris
VIDURŽEMIO JŪRA
Etnos ugnk.
Sicilijos s.
Maltos s.
60°
40°
30°
20°
10°
0°
10°
50°
40°
10°

Mastelis

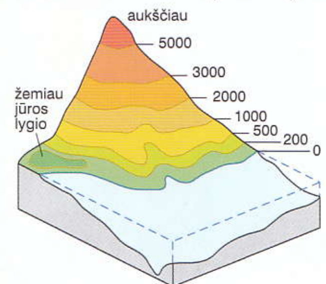
0 160 320 480 km

1 cm – 160 km

NYNAS
BARENCO JŪRA
Arktinė žuvėdra
Šiaurinis elnias
Gaga
Baltoji kurapka
Kolos pusiasalis
Lemingas
Briedis
Sabalas
BALTOJI JŪRA
Šernas
Usūrinis šuo
Audinė
Rudasis lokys
Lūšis
Kiaunė
Ladogos ež.
Onegos ež.
Tetervinas
Vilkas
Rytų Europos lyguma
Suomijos įlanka
Pelėda
Kurtinys
Rygos įlanka
Šernas
Volga
Voverė
Bebras
Dauguva
Ežys
Dnepras
Nemunas
Kurtinys
Stirna
Lapė
Kiškis
Briedis
Stumbras
Gulbė
Flamingas
-28
Kirstukas
Staras
Barsukas
Dniestras
Dnepras
Donas
Audinė
Pelikanas
-132
Karpatai
Staras
Šoklys
Kuma
Kalninis avinas
AZOVO JŪRA
Kubanė
Kaukazo kalnai
5642 Elbruso k.
Taurusis elnias
Dunojus
JUODOJI JŪRA
KASPIJOS JŪRA
Kura
Araksas
Sevano ež.
Gemzė
MARMURO JŪRA
Žalioji rupūžė
Balkanų pusiasalis
Mažosios Azijos pusiasalis
Kretos s.
Kipro s.
Uralo kalnai
Uralas
Vakarų Sibiro lyguma
Obė
Pečiora
Irtyšius
ARALO JŪRA
30° 40° 50° 60° 70° 80°

© VU KC

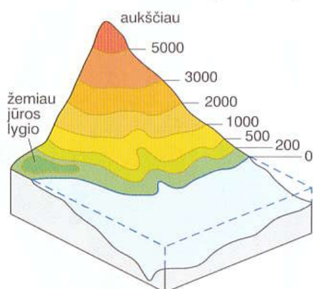
AZIJOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

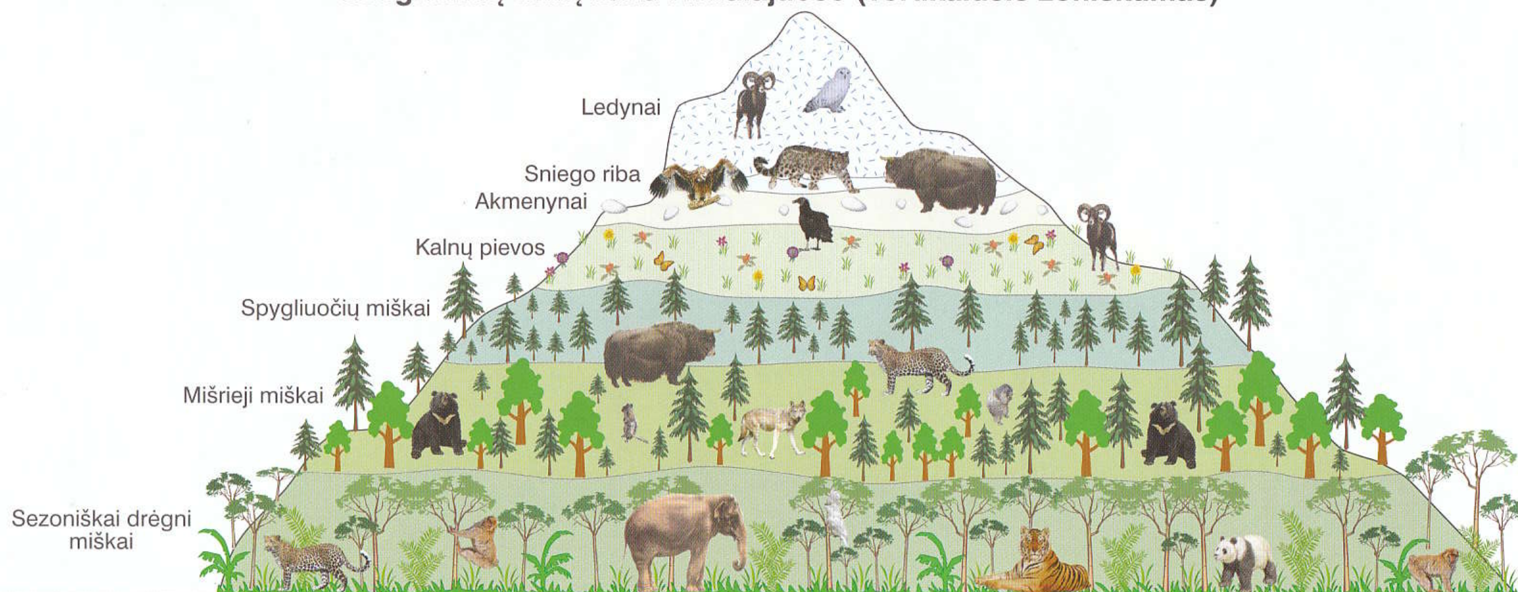
Makaka
Oriksas
an Nabi Šaibo k.
3620
3353
Tigras
Skujuotis
Indostano p-lis
Krokodilas
Kobra
Azijinis dramblys
ARABIJOS JŪRA
Somalio p-lis
Bengalijos įlanka
Azijinis dramblys
Mekongas
2598
Indokinijos p-lis
Kiaulianosis šikšnosparnis
Makaka
Tailando įlanka
PIETŲ KINIJOS JŪRA
Filipinų salos
Papūga kakadu
SULAVESIO JŪRA
Molukų salos
Didnosė beždžionė
Kalimantano s.
Gibonas
Malakos p-lis
Sumatros s.
Tapyras
Orangutanas
Makaka
Šri Lankos s.
Maldyvų salos
Pusiaujas
INDIJOS VANDENYNAS
Raganosis
Komodo varanas
Javos s.
Madagaskaro s.
10° 0° 10° 50° 60° 70° 80° 90° 100° 110° 120°
© VU KC

Aukščio skalė (metrais)

Geografinių zonų kaita Himalajuose (vertikalusis zoniškumas)

ŠIAURĖS AMERIKOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

ARKTIES VANDENYNAS
Beringo sąs.
BOFORTO JŪRA
Maklūro sąs.
Jūrų vėplys
Grenlandijos s.
Islandijos s.
Danijos sąs.
BAFINO JŪRA
Kanados arktinis salynas
Lūšis
Karibus
Grizlis
Makinlio k. 6194
Aliaskos p-lis
Baltasis lokys
Baltasis lokys
Avijautis
Avijautis
Baltagalvis erelis
Bebras
Aliaskos įlanka
Snieginė ožka
Vilkas
D. Lokių ež.
Lemingas
Hadsono sąs.
LABRADORO JŪRA
Voverė
Bebras
D. Vergų ež.
Hadsono įlanka
Labradoro p-lis
Atabraskos ež.
Elnių ež.
Niufaundlando s.
Voverė skraiduolė
Baribalas
Bebras
Briedis
Bizonas
Sabalas
Kiaunė
Vinipego ež.
Džeimso įl.
Vankuverio s.
Kalninis avinas
Kordiljerai
Šv. Lauryno įl.
Šermuonėlis
Lūšis
Vapitis
Didžiosios lygumos
Dygliatriušis
Taurusis elnias
Didieji ežerai
Audinė
Jūrinė ūdra
Rusvoji lūšis
Prerinis švilpikas
Upinė ūdra
Niagaros kr.
Kalninis avinas
Misūris
Bizonas
Oposumas
Mustangas
-86
Kojotas
Apalačų kalnai
Amerikinis briedis
Bermudų salos
Puma
Misisipė
SARGASŲ JŪRA
Žebenkštis
Prerinis šuniukas
Šiaurės atogrąža
Šoklys
Rudoji lūšis
Skunkas
Meškėnas
Bahamų salos
Kalifornijos p-lis
Rio Grandė
Aligatorius
Floridos p-lis
Floridos sąs.
Kolibris
Nuodadantis driežas
Meksikos įlanka
Kubos s.
Rudasis pelikanas
Tapyras
Jukatano sąs.
Didžiosios Antilų salos
Barškuolė
Jamaikos s.
Jaguaras
Kapucinas
KARIBŲ JŪRA
Kondoras
Raudonasis ibis
Tukanas
Panamos kanalas
Galapagų salos
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
160° 140° 120° 100° 80° 70° 60° 40° 50° 30° 20° 10°
© VU KC

Aukščio skalė (metrais)
aukščiau
5000
3000
2000
1000
500
200
0
žemiau jūros lygio

Mastelis
0 370 740 1110 km
1 cm – 370 km

PIETŲ AMERIKOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

Aukščio skalė (metrais)

aukščiau
5000
3000
2000
1000
500
200
0
žemiau jūros lygio

Didžiosios Antilų salos
KARIBŲ JŪRA
Mažosios Antilų salos
Panamos kanalas
Marakaibo ež.
Magdalena
Orinokas
Anchelio kr.
Gvianos plokščiakalnis
ATLANTO VANDENYNAS
RAMUSIS VANDENYNAS
Pusiaujas
Pietų atogrąža
Amazonė
Maranjonas
Amazonės žemuma
Andai
Titikaka
Brazilijos plokščiakalnis
Parana
Igvasu
Igvasu kr.
La Platos žemuma
Akonkagvos k. 6960
La Platos įl.
Magelano sąs.
Falklando (Malvinų) salos
Ugnies Žemė

20°
80°
60°
0°
40°

Beždžionė staugūnas
Morfas
Tapyras
Oposumas
Raudonasis ibis
Ūdra
Tukanas
Jaguaras
Koatas
Kondoras
Iguana
Papūga
Kaimanas
Piranija
Puma
Kaimanas
Kolibris
Šikšnosparnis
Ocelotas
Šinšila
Anakonda
Nuodingoji varlė
Marmozetė
Kolibris
Jaguaras
Akiniuotasis lokys
Kapucinas
Šarvuotis
Tinginys
Smauglys anakonda
Puma
Kapibara
Tapyras
Kondoras
Dygliatriušis
Vikunija
Strutis nandu
Guanakas
Skruzdėda
Chameleonas
Oposumas
Tinamas
Viskaša
Lama
Karčiuotasis vilkas
Raudonasis ibis
Šarvuotis
Jūrų liūtas
Mara
Guanakas
Barškuolė
Pingvinas
Kondoras
Ausytasis ruonis
Voras paukštėda

© VU KC

Mastelis

0 320 640 960 km

1 cm – 320 km

AUSTRALIJOS IR OKEANIJOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

Mastelis
0 280 560 840 km
1 cm – 280 km

INDONEZIJA
Sulavesio s.
Kalimantano s.
JAVOS JŪRA
BANDOS JŪRA
Javos s.
Komodo varanas
RYTŲ TIMORAS
Timoro s.
TIMORO JŪRA
ARAFŪROS JŪRA
Kazuaras
Naujosios Gvinėjos s.
NAUJOSIOS GVINĖJOS JŪRA
PAPUA NAUJOJI GVINĖJA
Naujosios Britanijos s.
Bugenvilio s.
SALIAMONO JŪRA
Saliamono salos
Luiziadės salos
Toreso sąsiauris
Santa Kruso salos
INDIJOS VANDENYNAS
Papūga kakadu
Karpentarijos įlanka
Keip Jorko p-lis
Didysis Barjerinis rifas
KORALŲ JŪRA
Naujųjų Hebridų salos
Fidžio salos
Kengūra
Sterblinė voverė skraiduolė
Didysis Vandenskyros kalnagūbris
Didžioji Smėlio dykuma
AUSTRALIJA
Naujosios Kaledonijos s.
Koala
Strutis emu
Pietų atogrąža
Gyvatė
868 Erso uola
Apykaklėtasis driežas
Lyrauodegis
FIDŽIO JŪRA
Didžioji Viktorijos dykuma
Termitas
Termitynas
Šuo dingas
-16 Ero ež.
Didysis Artezinis baseinas
RAMUSIS VANDENYNAS
Barlio ež.
Echidna
Darlingas
Sterblinė skruzdėda
Didžioji Australijos įlanka
Maris
Ančiasnapis
Kermadeko salos
Kengūrų s.
2230 Kosciuškos k.
Baso sąsiauris
TASMANO JŪRA
Sterblinis velnias
Tasmanijos s.
Kivis
Kuko sąsiauris
NAUJOJI ZELANDIJA
3764 Kuko k.
Pelėdinė papūga
INDIJOS VANDENYNAS
10° 20° 30° 40° 120° 130° 140° 150° 160° 170° 180°

Aukščio skalė (metrais)
aukščiau 5000
3000
2000
1000
500
200
0
žemiau jūros lygio

AUSTRALIJOS IR OKEANIJOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

ANTARKTIDOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS. GYVŪNIJA

180° 160° 140° 120° 100° 80° 40° 20° 0°
BOFORTO JŪRA
Šiaurės poliaratis
Makenzis
D. Lokių ež.
D. Vergų ež.
BAFINO JŪRA
Grenlandijos s.
Špicbergeno salos
A R K
NORVEGIJOS JŪRA
Islandijos s.
Aleutų salos
Aliaskos įlanka
LABRADORO JŪRA
D. Britanijos s.
EIFELIO
Airijos s.
Stounhendžas
PIZOS
Paryžius
Vene
Piza
VATIKANAS
POMPĖJAI
Vinipego ež.
Misūris
Didieji ežerai
LAISVĖS STATULA
JELOUSTONO NP
D. Druskos ež.
Niufaundlando s.
Niagaros kr.
Niujorkas
DIDŽIOJO KANJONO NP
SEKVOJŲ NP
Misisipė
Azorų salos
Bermudų salos
Kanarų salos
RAMUSIS VANDENYNAS
ATLANTO VANDENYNAS
Šiaurės atogrąža
Meksikos įlanka
Bahamų salos
Antilų salos
S a c h a
KARIBŲ JŪRA
Panamos kanalas
Nigeris
Anchelio kr.
Pusiaujas
Galapagų salos
Amazonė
MAČU PIKČUS
Kuskas
Titikaka
Parana
Atakama
Igvasu kr.
Falklando (Malvinų) salos
Pietų Džordžijos s.
80° 60° 40° 20° 0°

Amazonė – vandeningiausia upė
Anchelio krioklys – aukščiausias krioklys
Baikalas – giliausias ežeras
Didysis Barjerinis rifas – ilgiausias koralinis rifas
Džomolungmos kalnas – aukščiausia viršukalnė
Grenlandija – didžiausia sala
Jeloustono nacionalinis parkas – pirmasis įkurtas nacionalinis parkas
Kaspijos jūra – didžiausias ežeras
Marianų įduba – giliausia vieta vandenyne
Negyvoji jūra – žemiausia vieta sausumoje
Nilas – ilgiausia upė
Sachara – didžiausia dykuma
Titikaka – aukščiausiai virš jūros lygio esantis ežeras
Vatikanas – mažiausia valstybė

Didysis kanjonas

Igvasu krioklys

Mastelis

0 750 1500 2250 km

1 cm – 750 km

ARKTIES VANDENYNAS

BARENCO JŪRA

KAROS JŪRA

LAPTEVŲ JŪRA

RYTŲ SIBIRO JŪRA

ČIUKČIŲ JŪRA

BERINGO JŪRA

OCHOTSKO JŪRA

Aleutų salos

Kurilų salos

RAMUSIS VANDENYNAS

Jenisejus

Lena

Kolyma

Obė

Irtyšius

Angara

Volga

Tobolas

Baikalo ež.

Amūras

JUODOJI JŪRA

KASPIJOS JŪRA

Syrdarja

VIDURŽEMIO JŪRA

Jeruzalė

NEGYVOJI JŪRA

-403

Giza

RAUDONOJI JŪRA

Meka

Nilas

ARABIJOS JŪRA

Indas

Gangas

Džomolungmos k.

8850

Jangdzė

Fudzijamos ugnk.

Japonų salos

RYTŲ KINIJOS JŪRA

Marianų įduba

11022

Filipinų salos

FILIPINŲ JŪRA

PIETŲ KINIJOS JŪRA

Bengalijos įlanka

Šri Lankos s.

Kalimantano s.

Sumatros s.

Javos s.

Naujosios Gvinėjos s.

Kongas

SERENGEČIO NP

INDIJOS VANDENYNAS

Viktorijos kr.

Madagaskaro s.

Didysis Barjerinis rifas

KORALŲ JŪRA

ERSO UOLA

Darlingas

Marė

TASMANO JŪRA

Tasmanijos s.

Naujosios Zelandijos salos

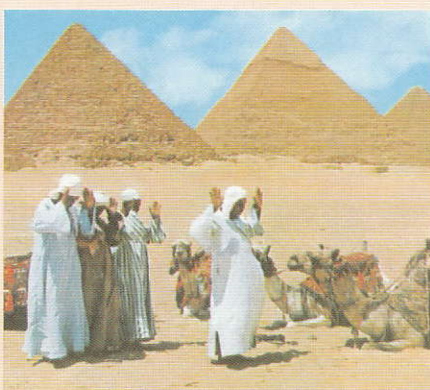
40° 60° 80° 120° 140° 160° 180° 60° 40° 20° 0° 20° 40° 160° 180°

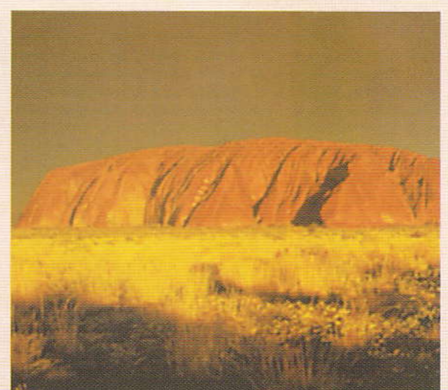
Kinų siena | Akmenys | Nacionaliniai parkai | Bokštai | Palaidoti miestai

Fiordai | Geizeriai | Veikiantys ugnikalniai | Piramidės

© VU KC

Venecija

Egipto piramidės

Erso (Uluru) uola

LIETUVOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS

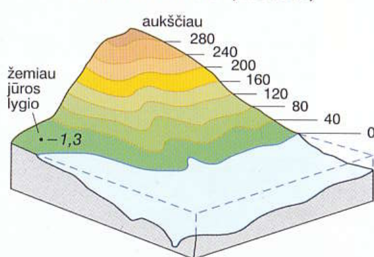
LATVIJA
BALTIJOS JŪRA
RUSIJA (Kaliningrado sritis)
LENKIJA
BALTARUSIJA

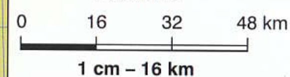
PAJŪRIO ŽEMUMA
ŽEMAIČIŲ AUKŠTUMA
VIDURIO ŽEMUMA
LIETUVOS VIDURIO ŽEMUMA
BALTIJOS AUKŠTUMOS
AUKŠTAIČIŲ AUKŠTUMA
ŠVENČIONIŲ AUKŠTUMA
MEDININKŲ AUKŠTUMA
SŪDUVOS AUKŠTUMA
DZŪKŲ AUKŠTUMA
DAINAVOS LYGUMA

KLAIPĖDA
TELŠIAI
ŠIAULIAI
PANEVĖŽYS
UTENA
TAURAGĖ
KAUNAS
VILNIUS
MARIJAMPOLĖ
ALYTUS

Kuršių nerija
Kuršių marios
Rusnės s.
Kroku Lanka
−1,3
Senosios Smuklės k. 67,2
Sklandytojų k. 59,0
Rambynas 45,8
Šatrija 228,7
Medvėgalis 234,6
Kryžių k. (Jurgaičių pil.) 105,2
Piliakalnis 247,0
Nevaišių k. 288,9
Gedanonių k. 257,4
Dunojaus k. 282,9
Juozapinės k. 293,6
Aukštojo k. 294

Nemunas, Neris, Venta, Mūša, Nevėžis, Šventoji, Dubysa, Minija, Jūra, Šešupė, Merkys, Žeimena, Lėvuo, Dauguva, Akmena, Dangė, Bartuva, Luoba, Virvyčia, Šušvė, Šešuvis, Jūra, Mituva, Šaltuona, Tenenys, Šyša, Rusnė, Siesartis, Širvinta, Strėva, Jiesia, Šalčia, Ūla, Pelesa, Dusia, Metelys, Obelija, Galadusys, Vygrių ež., Žuvintas, Galvė, Didžiulis (Daugų ež.), Kauno marios, Elektrėnų marios, Asveja (Dubingių ež.), Lakajai, Lūšiai, Tauragnas, Dysnai, Drūkšiai, Rėkyvos ež., Rubikių ež., Sartai, Avilys, Ričių ež., Naročius, Vilija (Neris), Svyrių ež., Dysna, Prieglius, Isrutis, Lūkstas, Biržulis, Platonis, Svėtė, Virčiuvis, Švitinys, Nemunėlis, Apaščia, Tatula, Pyvesa, Kruoja, Kražantė, Ančia, Virinta, Siesartis, Iisrutis

© VU KC

LIETUVOS ADMINISTRACINIS ŽEMĖLAPIS

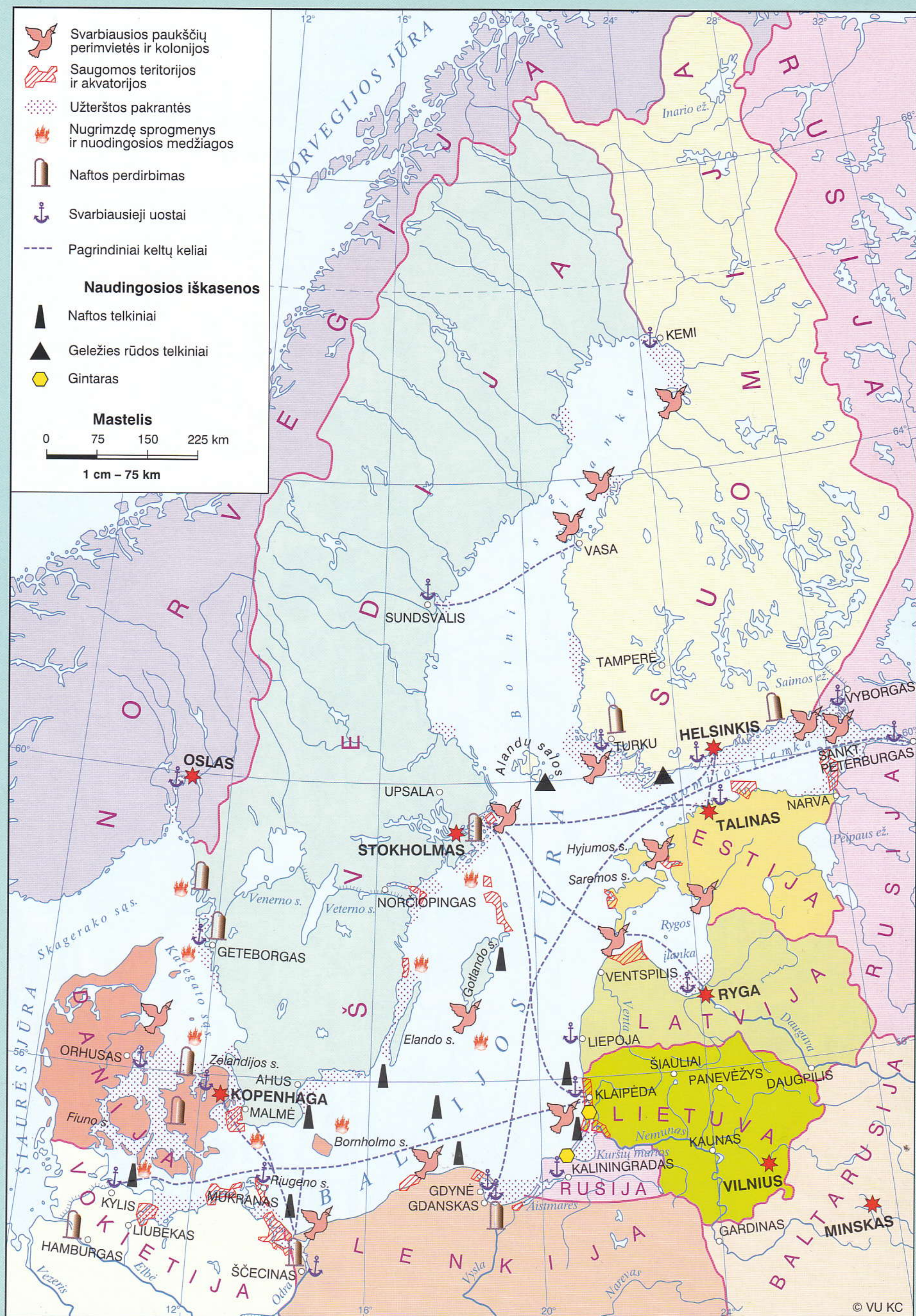
LIETUVOS GYVŪNIJA

LIETUVOS SAUGOMOS TERITORIJOS

BALTIJOS JŪRA

KURŠIŲ NERIJA IR MARIOS

Švyturiai
Uostai ir prieplaukos
Žuvies perdirbimo įmonės

Kuršių marių žuvys

Ešeriai
Karšiai
Stintos
Strimėlės
Unguriai

Mastelis
0 5 10 15 km
1 cm – 5 km

BALTIJOS JŪRA
Kuršių marios
PAJŪRIO ŽEMUMA
RUSIJA (Kaliningrado sritis)

Danė
KLAIPĖDA
DAUPARAI
GARGŽDAI
Minija
Klaipėdos kanalas
Meškos Galvos k. 35,7
PRIEKULĖ
Veiviržas
Lapnugario k. 53,2
JUODKRANTĖ
Raganų (Jono) k.
DREVERNA
Vinkio k. 51,4
Agilo (Naglių) k. 53,1
PERVALKA
Žirgų ragas
Skirpsto k. 51,5
KINTAI
Tenenys
Karvaičių k. 59,4
PREILA
Krokų Lanka
Senosios Smuklės k. 67,2
ŠTURMAI
UOSTADVARIS
VENTĖ
Atmata
ŠILUTĖ
Šyša
Bulvikio ragas
NIDA
Parnidžio k. 52,1
Sklandytojų k. 59,0
RUSNĖ
UŽLIEKNIAI
Skirvytė
Nemunas
Grobšto ragas
MORSKOJĖ (PILKOPIAI)
Efo k.
RYBAČIS (RASYTĖ)
Rasytės ragas
(Gilija)
Matrosovka
Nemunynas
LESNOJĖ (ŠARKUVA)
MATROSOVAS (GILIJA)
GOLOVKINAS (NEMUNYNAS)
Laukna
ZELENOGRADSKAS (KRANTAS)
ZALIVINAS (LABUGYNAS)

© VU KC

Kopos

Kuršių nerija. Juodkrantė

Ventės ragas. Paukščių gaudyklės

LIETUVOS ŪKIS

LIETUVOS ETNOGRAFINIAI REGIONAI

Aukštaitis

Žemaitė

Dzūkė

Suvalkietė

LIETUVOS LANKYTINOS VIETOS

Lankytinos vietos

- Kalvos
- Akmenys
- Piliakalniai
- Pilys
- Dvarai
- Katedros, bažnyčios, vienuolynai, koplyčios
- Senamiesčiai
- Kaimai
- Muziejai, gimtinės
- Paminklai
- Geografiniai centrai

L A T V I J A

B A L T A R U S I J A

R U S I J A (Kaliningrado sritis)

L E N K I J A

B A L T I J O S J Ū R A

SKUODAS
MAŽEIKIAI
NAUJOJI AKMENĖ
Renavas
Venta
Barstyčių
Akmenų
Mosėdis
Plinkšės
Papilė
Žagarė
Mūša
JONIŠKIS
Simono Daukanto
Platelių ež.
Militarizmo
Gintaro
PALANGA
Grafo J. Tiškevičiaus, Žiemos sodas
PLUNGĖ
TELŠIAI
Kryžių kalnas
Saulės laikrodis
ŠIAULIAI
PAKRUOJIS
PASVALYS
Astravo
BIRŽAI
Tvirtovės rūmai
Nemunėlis
Tiltas į jūrą
KRETINGA
Minija
Šatrija
Bubių
Burbiškis
KUPIŠKIS
ROKIŠKIS
Stelmužės ąžuolas
KLAIPĖDA
Delfinariumas
Jūrų muziejus
RIETAVAS
Venta
GARGŽDAI
Jūra
Lūkstas
RADVILIŠKIS
Lėvuo
PANEVĖŽYS
Lauryno Stuokos Gucevičiaus
Salos
Sartai
Dusetos
ZARASAI
Ričių ež.
Dauguva
KELMĖ
Tytuvėnai
Baisogala
Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro
Šventoji
Drūkšiai
Raganų kalnas
Medvėgalis
Bernardinų vienuolyno ir Švč. Mergelės Marijos bažnyčios ansamblis
Niūronys
Arklio
Bikuškis
VISAGINAS
Dysnai
Pervalka
Liudviko Rėzos
Švėkšna
ŠILALĖ
Dionizo Poškos „Baubliai“
Bijotai
Pašiliai
Stumbrynas
Nevėžis
ANYKŠČIAI
UTENA
Tauragnas
Švyturys
Minija
Lietuvos „Venecija“
Šiluva
„Žemaitis“
Paberžė
Užugiris
Rubikių ež.
Puntukas
Stripeikiai
Senovinės bitininkystės
NIDA
Ventė
ŠILUTĖ
Paukščių žiedavimo stotis
Nemunas
TAURAGĖ
RASEINIAI
Dubysa
Lietuvos geografinis centras
KĖDAINIAI
Antano Smetonos
Etnokosmologijos
Observatorija
IGNALINA
Siesikai
MOLĖTAI
PAGĖGIAI
Jūra
Vinco Kudirkos
Panemunė
Raudonė
UKMERGĖ
Rambynas
JURBARKAS
Veliuona
Seredžius
Palemono kalnas
Giedraičiai
ŠVENČIONYS
JONAVA
Žuvusiems už Tėvynės laisvę
Žuvusiems už Lietuvos laisvę
Pilies kalnas, Gedimino kapas
Neris
Cirkliškis
Šešupė
ŠAKIAI
ŠIRVINTOS
Asveja (Dubingių ež.)
Įsrutis
Kudirkos Naumiestis
Raudondvaris
KAUNAS
Rumšiškės
KAIŠIADORYS
Kernavė
Naročius
Vinco Kudirkos
KAZLŲ RŪDA
Zoologijos sodas
Liaudies buities
Vievis
Europos geografinis centras
Neris
Svyrių ež.
Vilija (Neris)
Prezidento Kazio Griniaus
VILKAVIŠKIS
Selema
ELEKTRĖNAI
Geologijos
Jono Basanavičiaus
Lūginė
Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio
PRIENAI
BIRŠTONAS
Vytauto Didžiojo
Užutrakio
TRAKAI
VILNIUS
Palaimintojo Jurgio Matulaičio
MARIJAMPOLĖ
Medininkai
Juozapinė
Aukštojas
Puniai
Margio kalnas
Vištytis
KALVARIJA
Šešupė
ALYTUS
Lietuvei Motinai
Dusia
Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto
ŠALČININKAI
Adomo Mickevičiaus
LAZDIJAI
Perloja
Merkys
Nemunas
Merkinė
VARĖNA
Galadusys
Merkys
Zervynos
Liškiava
Vygrių ež.
DRUSKININKAI
Grūto parkas
M.K.Čiurlionio

22° 23° 24° 25° 26° 27° 55° 56°

© VU KC

Atlasą sudaro 31 žemėlapis, daug schemų, nuotraukų, piešinių, skirtų įvairioms pasaulio pažinimo temoms.
Leidinys parengtas pagal II–IV klasės pasaulio pažinimo programą, bet tikrai pravers ir V klasės mokiniams.
Manome, kad atlasas sudomins mokinius ir mokytojus, palengvins mokymąsi, suteiks daugiau žinių apie platų pasaulį.

ISBN 5-430-04470-9